

BONTA JÁNOS
1921–2018

KRÄHLING JÁNOS EMLÉKBESZÉDE¹

A Műegyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszéke nevében, megrendült szívvel búcsúzom elhunyt professzor kollégánktól, Bonta Jánostól.

A tanszék gerincét adó mai fiatalabb generáció számára – számomra is, aki pályáját az ő nyugállományba vonulása idején kezdte – hosszú és áldásos élete, gazdag életpályája jórészt konferencia-előadásai, nagy időket megélt és arról tanúskodó publikációi alapján volt megismerhető, legfőképpen azonban személyes jelenléte által, amikor tanszéki ünnepi alkalmakon vagy önként vállalt fakultatív óráival jelen tudott lenni közöttünk. Lebilincselő humora, személyre szabott történetei, tudása és élettapasztalata egy szerény, elmélyült tudású, derűt sugárzó professzorral ismertettek meg, aki a fiatalabb generációt – minket – is büv körébe tudta vonni.

Életpályájának kezdeti szakasza – 1939-es kitüntetéses érettségije után – olyan nehézségekkel indult, amelyek egy életrajzi-építészeti összegző műben egy bekezdésben címszavakban leírható, fájdalmának mélysége azonban emberi ésszel fel nem fogható.²

¹Dr. Krähling János tanszékvezető egyetemi tanár. BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék, 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. K II. 82. A beszéd elhangzott 2018. október 9-én, a temetés alkalmával.

²Bonta János: *A magyar építészet egy kortárs szemével 1945–1960*. Terc, Budapest 2008. 19.

Mivel a numerus clausus miatt nem mehetett a Műegyetemre, csupán tehetsége révén kezdhette egyetemi tanulmányait 1939–1942 között az Iparművészeti Iskola Bútortervező-Belsőépítészeti szakán. A vészkorszak túlélőjeként, szeretteit elveszítve, a háború után tanulhatott tovább a Műegyetemen. A professzorok által is gyakran elismert művészi tehetsége ekkor bontakozhatott ki, amelyhez óriási lelkiere és szorgalom párosult. Építészmérnöki oklevelét 1950-ben kapta, a kar egyik tehetséges tervezőjeként.

Diplomája megszerzése után az Általános Építészeti Tanszéken, majd 1951-től a Középülettervezési Tanszéken lett oktató. Tervpályázatokon elért sikerei, megvalósult építészeti alkotásai mellett az építészképzésre nagy hatással levő feladatokat vállalt. Bekapcsolódott a Művelődési Minisztériumban folyó, a felsőoktatással kapcsolatos tervezési munkálatokba, 1963-tól dékánhelyettes, 1965–1967 között dékán volt. Dékánságának nehéz és felelősségteljes, sikeresen megoldott feladata volt a korábban elválasztott Építészmérnöki Kar (az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem karának) újbóli integrálása a Műegyetembe.

Eletpályájának, munkásságának meghatározó része kötődik tanszékünkhöz, illetve elődjéhez, az Építészettörténeti és Elméleti Intézethez, amelynek 1974-től egyetemi tanára és igazgatója lett Major Máté után. Vezetése alatt – megőrizve a korábbi értékeket – az intézet igazi szellemi műhelyként működött, teret adva az építészettörténet, építészetelmélet és műemlékvédelem magas szintű és viszonylag szabad művelésének, amelynek eredményei jelentős elméleti művek és egy ma is használatban lévő tankönyvsorozat. Az intézet oktatásában meghatározó szerepet kapott a műemléki tervezés oktatása, amelynek új szemléletét Virág Csaba építész meghívásával ő alakította ki. A kari szintű tervező építészképzés legfontosabb tantárgyának, a komplex tervezésnek a kidolgozásában is részt vállalt, amely ma is legfontosabb értéke oktatásunknak. Intenzív kapcsolatrendszerrel épített ki a közép-európai építészoktatás rokon intézményei között, közös konferenciák, egyeztetések, vendégoktatók fogadása és küldése során. Saját személyes szakmai munkásságával, külföldi útjaival is támogatta az épített környezet elmélete és a kortárs építészet (Mies van der Rohe, Skidmore, Owings & Merrill, a SOM stb.) legújabb kutatási eredményeinek közzétételét, oktatásba való bevezetését.

Tudományos tevékenységét számos magyar és idegen nyelven megjelent cikke, önálló kötetek, egyetemi jegyzetek fémjelzik.³ Munkásságát az építész szakma Ybl-díjjal ismerte el. Az intézetben kifejtett elméleti munkásságára az aktív jelenlét jellemző,⁴ amely dinamikus viszonyt feltételez a változó világgal, és része az önreflexió – ezáltal válik a személyes jelenléte hitelessé. Ez a fajta jelenlét teszi utolsó nagy vállalkozását, a magyar építészeti 1945 utáni másfél évtizedéről írt könyvét is forrásművé.⁵

³ Szakmai munkásságáról lapunk 1991-ben közölt bibliográfiát: *Építés – Építészettudomány* 22 (1991) 3–4. 317–320.

⁴ Bonta János: *Modern építészet 1911–2000*. Terc, Budapest 2002.

⁵ *A magyar építészet egy kortárs szemével 1945–1960*, i. m.

A tanszék közösségének építése, gondozása, az érdekek képviselése egyik legfőbb vezetői erénye volt. Nekünk, fiatalabbaknak éleslátással és bölcsességgel adta át tudásából, élettapasztalatából azt a letisztult lényegyet, amely minden egyetemi tanszék, kutatóhelyi közösség, szellemi műhely számára fontos: a mester-tanítványi viszony folytonosságát, amelyet ő maga is megtapasztalhatott nagynevű elődeitől, Kardos György, Rados Jenő, Kotsis Iván, Weichinger Károly, Pogány Frigyes, Major Máté professzoroktól.

Tisztelt Professzor Úr! Kedves János! Szeretted a Műegyetemet és szeretted a tanszékét. Hálásak vagyunk a Teremtőnek hosszú és gazdag életpályádért. Hálásak vagyunk lelki erődért, amellyel roppant terheid alatt megállni, majd újrakezdeni tudtál, tudásodért, szellemi műhelyünket gazdagító vezetői munkádért, derűs mosolyodért, életbölcseiségedért, tanszékünk iránti szeretetedért.

Emlékedet szívünkben őrizzük. Nyugodj békében!

A cikk a CC 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek.

